

Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового
виробництва. Матеріали конференції. 7-8 травня 2015 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної конференції

Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового виробництва

7-8 травня 2015 року

м. Вінниця

УДК 332:338.432
ББК 65.9 (4УКР) 32 + 65.049 (4УКР)
Е-45

Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового виробництва
Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції / Редколегія
Калетнік Г.М., Мазур А.Г. та інші. – Вінниця: ВНАУ, 2015.

Друкується за рекомендацією Вченої ради факультету менеджменту та права Вінницького національного аграрного університету. Протокол №9 від 20 квітня 2015 року.

Редакційна колегія:

Калетнік Г.М., професор, д.е.н., академік НААН України, ВНАУ;
Мазур А.Г., професор, д.е.н, ВНАУ;
Яремчук О.С., доцент, д.с.-г.н., ВНАУ;
Мазур В.А., доцент, к.с.-г.н., ВНАУ;
Варченко О.М., професор, д.е.н., Білоцерківський національний аграрний університет;
Масленникова Н.П., д.е.н., професор, Державний університет управління, Росія;
Жан-П'єр Буанон, Діжонська вища школа агрономії, екології та харчових технологій (AgroSupDijon), Франція;
Свиноус І.В., д.е.н., доцент, Білоцерківський національний аграрний університет;
Мельничук О.Ф., доцент, к.ю.н., ВНАУ;
Ціхановська В.М., доцент, к.е.н., ВНАУ;
Шамаєвська О.І., доцент, к.е.н., ВНАУ;
Омельчук В. А., професор, д.ю.н., ВНАУ;
Логоша Р. В., доцент, к.е.н., ВНАУ.

© Факультет менеджменту та права
Вінницький національний аграрний університет, 2015

УДК: 332.1(075.8)

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ОЗНАКИ СУЧАСНОГО АГРАРНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Калетнік Г.М., д.е.н., професор,
академік НААН України,
Вінницький національний аграрний університет

Розглядаються проблеми питання розвитку аграрного ринку України, пропонується підходи до опрацювання механізмів реалізації державної аграрної політики в умовах трансформації суспільних відносин.

Постановка проблеми. Процеси трансформацій в агропромисловому виробництві України часто не відповідають встановленим пріоритетам його ефективному розвитку. Більш того, в аграрній сфері продовжують поглиблюватися та поширюватися негативні тенденції, які просто згортають загальний сільський розвиток. Сутність зазначених питань є предметом розгляду в далій публікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням сутності і змісту трансформаційних процесів в АПК та регулюванню аграрної сфери присвячені численні праці відомих вчених аграрників: В.Г. Андрійчука, П.І. Гайдуцького, М.Й. Маліка, П.Т. Саблука та багатьох інших. Проте зазначена тематика настільки складна і об'ємна, що потребує постійних системних пошуків і узагальнень.

Метою даного дослідження є конкретизація проблемних питань здійснення трансформацій в АПК, окреслення пріоритетів в аграрному розвитку на найближчу перспективу та випрацювання пропозицій по державному регулюванню пропорцій відтворення в агропромисловому виробництві.

Виклад основної матеріалу. Системне уявлення про нинішній стан аграрно – виробничих відносин в Україні показує, що основними проблемами на селі є втрата робочих місць і безробіття, бідність, занепад соціальної сфери, поглиблення демографічної кризи, нерозвиненість ринкової інфраструктури, відсутність дієвої кооперації учасників аграрного ринку та інші. Середньорічна заробітна плата в сільському господарстві, загальні доходи сільських жителів як і раніше залишаються найнижчим серед інших галузей економіки та верств населення. Все це вказує на низьку результативність та непослідовність державної аграрної політики через невизначеність пріоритетів, постійну зміну

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКИХ СТРУКТУР В АПК	
Редько М.С.	
ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У СУЧАСНУ СВІТОГОСПОДАРСЬКУ СИСТЕМУ	
Толосійчук В.Л.	
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АПК: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	
Мазур К.В.	
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ	1
Ціхановська В.М., Поперечний О.В.	
ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦУКРОБУРЯКОВОГО ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	1
Хасцька О. П.	
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	1
Гуцол Ю.Є.	
ВПЛИВ МЕНЕДЖМЕНТУ НА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ	1
Колесник Т.В., Пронько Л.М.	
НЕОБХІДНІСТЬ РОЗВИТКУ ДОВГОСТРОКОВОЇ ОРЕНДИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ	12
Чорнопищук Т.І., Скоропад В.В.	
ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИВАННЯ САДІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ	14
Феняк Л.А.	
УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ	14
Кафлевська С.Г.	
КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ДОРАДНИЦТВА	15
Довгань Л.І., Довгань Ю.В.	
ДЕМОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ	157
Чорнопищук Т.І., Шаповалюк Т.А.	
ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТНИХ СИСТЕМ В ДІЯЛЬНОСТІ ДОРАДЧИХ СЛУЖБ УКРАЇНИ	161
Шаманська О.І.	
СТРУКТУРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОПОРЦІЙ ВІДТВОРЕННЯ В ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ	164
Янчук О.В.	
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНТЕРЕС У ФОРМУВАННІ МОТИВАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	169
Ісхов В.А.	172

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний аграрний університет

Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної конференції

Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового виробництва

Зерстка Логоні Роман

Здано в набір 16.04.2015. Підписано до друку 05.05.2015. Формат 60X84/16
Папір офсетний. Ум друк. арк. 11,3. Друк на обладнанні фірми Riso.
Тираж 100 прим.

Віддруковано у редакційно-видавничому відділі
Вінницького національного аграрного університету
Вул. Сонячна, 3, м. Вінниця, 21008

Список використаних джерел:

1. Іванух Р.А. Аграрна економіка і ринок / Р.А. Іванух, С.Л. Дусановський, С.М. Білан. – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 256 с.
2. Шуст О. А. Організаційно-економічний механізм поширення інновацій у сільському господарстві провідних країн світу / О. А. Шуст // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2010. – Вип. № 4 (107). – С. 144-147.
3. Федерація органічного руху України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://organic.com.ua>.
4. Березин І. С. Маркетинг и исследования рынков / И. С. Березин. – М.: Русская Деловая Литература, 1999. – 416 с.
5. Ціхановська В. М. Розвиток агропродовольчого ринку України в умовах глобалізації: Монографія / В.М. Ціхановська. – Вінниця: Вінн. міськ. друк., 2014. – 446 с.

УДК 664.1:330.131.5 "312"

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦУКРОБУРЯКОВОГО ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Хасцька О.П., асистент.

Вінницький національний аграрний університет

Розглянуто функціонування цукробурякового виробництва України на сучасному етапі. Сформульовано підходи формування стратегії ефективного розвитку салати, проблеми його діяльності та запропоновано шляхи їх вирішення.

Постановка проблеми. Зростання ефективності сільського господарства значною мірою визначає вирішення продовольчої проблеми та підвищення добробуту населення України.

Функціонування цукробурякового виробництва в ринкових умовах господарювання потребує дієвих механізмів економічного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти функціонування цукробурякового виробництва були предметом дослідження вітчизняних вчених: В. Андрійчука, П. Борщевського, О. Варченко, О. Зайця, М. Кодепської, І. Лукінова, В. Пиркіна, М. Ройса, С. Стасіневич, А. Фурси, М. Ярчука та інших.

Цілі статті. Оцінити сучасні проблеми та перспективи розвитку галузі цукробуряківництва в сучасних умовах та визначити вплив чинників, що впли-

вають на підвищення його ефективності.

Виклад основного матеріалу. Україна, як цукрова держава, за виробничим потенціалом належить до найбільших світових виробників цукрового буряку (країни ЄС, США, Росія, Україна, Китай, Єгипет, Японія). Цукрові буряки – це єдине джерело сировини в нашій країні для виробництва цукрового продукту харчування – цукру, який використовується у щоденному раціоні кожної людини, в кондитерській, хлібопекарській, консервній, молочній та інших галузях промисловості. Цукрові буряки використовують також і як сировину для виробництва органічних кислот, біоенергетичних продуктів (біоетанолу, біогазу). Цукробурякове виробництво є важливою складовою частиною не тільки АПК, а й економіки країни, а цукор – джерелом валютних надходжень.

Дане виробництво розвивається в системі підприємств, організацій та установ різного виробничого спрямування, що своєю діяльністю прямо чи опосередковано впливають на його функціонування. Воно являє собою особливу виробничо-економічну систему, що формується під впливом політичних, економічних, організаційно-правових, науково-технічних, соціально-демографічних і природних факторів. Отже, при дослідженні функціонування цього виду виробництва доцільно використовувати системний підхід [1].

Це зумовлено, по-перше, значенням і місцем розвитку цукробурякового виробництва як складової цукробурякового підкомплексу АПК. По-друге, багатокomпонентністю продукції цукробурякового виробництва, що передбачає розвиток промислових підприємств, різних за виробничим напрямом, асортиментом виробленої продукції, її значенням у забезпеченні продовольчої безпеки країни [2]. По-третє, агротехнологічний характер цукробурякового виробництва, як високоінтенсивної галузі АПК, зумовлює необхідність застосування системи машин, механізмів і обладнання, а отже, розвитку промислових підприємств машинобудування та постачання, зв'язків і взаємовідносин між ними, застосування системи удобрення ґрунтів і захисту рослин від шкідників та хвороб, що в свою чергу потребує розвитку підприємств, служб і організацій хімічної промисловості.

Напрямами удосконалення механізму регулювання цукробурякового виробництва проявляються через організаційну та економічну структуру. До організаційних чинників належать: організація ринкової інфраструктури; поліпшення управління; бізнес-планування; маркетинг; оренда та лізинг; впровадження новітніх інформаційних технологій. У свою чергу економічні чинники включають: покращення якості та підвищення конкуренто-

спроможності продукції; регулювання цінового та фінансово-кредитного механізмів; заходи інноваційно-інвестиційного спрямування; врахування ризиків, страхування виробничої діяльності.

Факторами, які визначають і формують ефективність виробництва, є: сучасна інноваційна технологія виробництва, організація ефективного виробництва і праці, мотивація до праці. Важливе значення для забезпечення ефективності цукробурякового виробництва мають: рівень родючості ґрунтів, структура основних виробничих засобів, ступінь фаховості працюючих у галузі та ряд інших факторів.

Сучасний стан розвитку цукробурякового підкомплексу характеризується розбалансованістю управління галузями та майже відсутністю міжгалузевої координації. Для розв'язання цих питань має діяти налагоджений економічний механізм, що забезпечуватиме регулювання досліджуваного підкомплексу: органічне поєднання ринкових механізмів з елементами саморегулювання та методами державного регулювання при виробництві цукрових буряків і продуктів їх переробки, виробництва цукру; здійснення фінансового оздоровлення і підвищення прибутковості виробничої діяльності цукровиків, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках; удосконалення форми інтегрованих формувань виробників і переробників цукросировини, піднесення технологічного рівня виробництва.

Цукробурякове виробництво потребує підсилення своєї цілісності на базі інтеграції усього технологічного процесу. Досягти такої цілісності неможливо лише за рахунок проведення окремих, навіть дуже важливих заходів, тому виникає необхідність розробки та впровадження комплексної програми розвитку.

Економічна ефективність виробництва цукрових буряків залежить від рівня спеціалізації господарств. В. Андрійчук вважає, «що з розвитком ринкових відносин спеціалізація аграрних підприємств набуде нового імпульсу». Критерієм спеціалізації аграрного підприємства з виробництва певного виду продукції є економічний інтерес товаровиробника [3].

При формуванні ринкових відносин у цукробуряковому виробництві слід використовувати відповідні економічні, організаційні та правові методи, що дозволить змінити на краще економічну ситуацію в галузі, покращити становище сільськогосподарських товаровиробників на вітчизняному ринку цукру, створити нові робочі місця й поліпшити соціальні умови життя.

Важливим фактором підвищення ефективності галузі на господарському та макроекономічному рівні є залучення необхідних обсягів інвестицій, тому

розробити механізм, який би сприяв активізації інвестиційної діяльності у цукробуряковій галузі.

Інвестиційне забезпечення цукробурякового виробництва залежить від наявності нормативно-правового регулювання, що через концентрацію грошових вкладень в об'єкти державного значення сприятиме розвитку конкурентоспроможності цукробурякового підкомплексу [4].

Важливою складовою активізації механізму цукробурякового виробництва є впровадження диверсифікації господарської діяльності галузі, що пов'язане з інноваційним оновленням галузі та сприятиме підвищенню ефективності галузі. Продукція цукробурякового виробництва у цьому відношенні має значні перспективи, щоб не втратити потенціал галузі, важливо створювати напрями диверсифікації використання її продукції.

Висновки. Слід зазначити, що функціонування галузі цукробурякового виробництва в економіці держави має певну специфіку. Це визначається її важливою роллю в плані працевлаштування сільських жителів, потенціалу у вирішенні продовольчої проблеми й участі у вирішенні інших соціально-економічних проблем держави. Результативність цукробурякового виробництва залежить від впливу ґрунтово-кліматичних умов, техніко-технологічного рівня виробництва, рівня кваліфікації працівників, впливу зовнішньогалузевих і внутрішньоекономічних умов.

Список використаних джерел:

1. Варченко О.М. Ринок цукру в Україні: оптимальне поєднання ринкового та державного регулювання / О. М. Варченко – К., 2004. – 312 с.
2. Цукробурякове виробництво України: проблеми відродження, перспективи розвитку: монографія / [П. Т. Саблук, М. Ю. Коденська, В. І. Ковалев та ін.]; за ред. акад. П. Т. Саблука, проф. М. Ю. Коденської. – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2007. – 390 с.
3. Андрійчук В.Г. Проблеми розвитку приватних аграрних підприємств і удосконалення міжгалузевих економічних відносин / В. Г. Андрійчук // Проблеми реформування ринкової економіки. Спеціальний випуск. Структуризація аграрних підприємств і земельна реформа: стан, проблеми, перспективи: міжвід. Наук. зб. – К.: КНЕУ, 2000. – 420 с.
4. Коденська М.Ю. Економічна ситуація в цукробуряковому виробництві: основні засади інвестиційного забезпечення його конкурентоспроможності. / М. Ю. Коденська // Агроінком. – 2012. – № 1–3. – С. 39–42.